

Hoge Raad

Citation for published version (APA):

de Groot, G-R. (1990). Hoge Raad: 13 januari 1989, rek.nr. 7375 (Mrs Snijders, De Groot, Verburgh, Roelvink, Davids; A-G Mok; m.nt. GRdG) In Raadkamer 1988, 58 (RvdW 1988, afl. 32) RvdW 1989, 24 . *Nederlandse Jurisprudentie, 1990*, 1060-1065. [266].

Document status and date:

Published: 01/01/1990

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

art. 15 Gr.w; de „rechtmatigheid” wordt aan een Europese norm gemeten. Zoals bekend is het wetsbegrip in het verdrag — om de ongeschreven Britse common law niet buiten te sluiten — weinig formeel. De beide elementen ervan zijn: kenbaarheid van de regel en voldoende precisie zodat de justitiabele zich er naar kan richten (Sunday Times t. VK, arrest van 26 april 1979, CEDH-A 30 § 47 en 49, NJ 1980, 146). Daaraan is evenwel nog iets toegevoegd in het arrest Malone t. VK (2 aug. 1984, CEDH-A 82 § 67, NJ 1988, 534) nl. dat het nationale recht bovendien rechtsbescherming tegen willekeur moet bieden.

4. Nu de Vreemdelingenwet volgens de HR geen bevoegdheid verleent om asielzoekers in het opvangcentrum te detineren, moest zij worden aangevuld. Op deze wijze zou de vrijheidsbenemende maatregel een „democratische legitimering” krijgen, zoals de A-G opmerkte.

Intussen heeft die wetwijziging haar beslag gekregen en is de Vreemdelingenwet o.m. met art. 7a uitgebreid (Stb. 1989, 6). De procedure van wetgeving oogste in dit geval niet ieders bewondering. *L.J.A. Damen* en *T. Hoogenboom* (NJB 1989, p. 145-153) signaleren een aantal staatsrechtelijke onregelmatigheden als gevolg van de overhaaste behandeling.

In de rechtsbescherming, die uit de „wetmatigheid” genoemd in art. 5 lid 1 voortvloeit, is voorzien. De vreemdeling heeft een beroepsmogelijkheid krachtens art. 40 Vw. Mocht hij in die procedure successen hebben dan kan de Staat hem niet afschepen met een gedwongen verblijf in de transit-hal van Schiphol (zie Pres. Rb. Haarlem 30 dec. 1988, KG 1989, 69 en RV 1988, 15). In plaats daarvan zal de Staat de vreemdeling moeten doorlaten (zie *Damen en Hoogenboom*, t.a.p., p. 153).

5. Op 13 dec. 1989 heeft de Tweede Kamer gedebatteerd naar aanleiding van een interpellatie-*Van Es* over de situatie van asielzoekers. Daarbij kwam naar voren, dat het verblijf op Schiphol-Oost tijdelijk buiten gebruik is gesteld en dat opnieuw de transit-hal als opvangruimte dient. Een motie van de interpellante om de aldaar aanwezige asielzoekers toe te laten, werd ontraden en verworpen. Wel dielde de staatssecretaris de mening, dat het verblijf van vreemdelingen op deze wijze in het algemeen te lang duurt. Inmiddels kende de raadkamer van de Rb. Haarlem 13 febr. 1990 aan een vluchteling die ten onrechte 8 dagen in de transit-ruimte was vastgehouden een schadevergoeding toe.

Voor de duur van de detentie houdt art. 5 lid 1 EVRM geen precieze maatstaf in. De Europese Commissie acht vreemdelingendetentie rechtmatig, mits een procedure voor uitlevering of uitzetting gaande is (X t. VK 8081/77, D & R 12, p. 209) en de autoriteiten de voortgang verzekeren. Daarbij kan overigens ook de houding van de vreemdeling zelf een rol spelen (X t. Nederland 10400/83, D & R 38, p. 145 en RV 1988, 110).

6. Deze beschikking is eveneens gepubli-

ceerd en geannoteerd in AB 1989, 121, m.nt. *F.H. van der Burg*; RV 1988, 14, m.nt. *P. Boeles* en NJCM-Bulletin 1989, p. 83-86, m.nt. *E. Brouwer*.

EAA

Nr. 266

HOGERAAD

13 januari 1989, rek.nr. 7375

(Mrs. Snijders, De Groot, Verburgh, Roelvink, Davids; A-G Mok; m.nt. GRdG)
In raadkamer 1988, 58 (RvdW 1988, afl. 32)
RvdW 1989, 24

Nationaliteitsrecht. Overgangsrecht. Optieverklaring.

Verkrijging door een kind van het Nederlander-schap door het afleggen, door de moeder, van een daartoe strekkende verklaring. Niet is vereist dat de moeder reeds Nederlander is op het tijdstip van inwerkingtreding van de Rijkswet op het Nederlandschap.

(Rijkswet op het Nederlandschap art. 27 lid 2)

Beschikking in de zaak van Joyce Carmelita Bispham, in haar hoedanigheid van moeder-voogdes van de minderjarige Ulrich Giovanni Bispham, geboren te Paramaribo op 15 sept. 1982, te Dordrecht, verzoekster tot cassatie, adv. Mr. C.M. Zeyl-Terzol.

Rechtbank:

O.:

Verzoekster heeft zich tot deze Rb. gewend met het verzoek vast te stellen dat haar zoon Ulrich Giovanni Bispham, geboren op 15 sept. 1982 te Paramaribo in Suriname, de Nederlandse nationaliteit bezit. De geboorteakte van Ulrich Giovanni vermeldt als zijn gezlachtsnaam Bispham, maar naar ter terechtzitting is medegedeeld berust dit op een vergissing.

Verzoekster heeft de Nederlandse nationaliteit verkregen door op 21 mei 1986 de in art. 27 lid 2 Rijkswet op het Nederlandschap bedoelde verklaring af te leggen.

Op 17 nov. 1986 heeft verzoekster deze verklaring eveneens afgelegd ten behoeve van haar bovengenoemde zoon, ten overstaan van een ambtenaar van de secretariaafdeling burgerzaken van de gem. Rotterdam.

Deze verklaring is echter niet door middel van een optieformulier vastgelegd, aangezien de betreffende ambtenaar van mening was dat verzoekster de verklaring niet rechtsgeldig kon afleggen, omdat zij op 1 jan. 1985, de datum van inwerkingtreding van de Rijkswet op het Nederlandschap, niet de Nederlandse nationaliteit bezat.

Volgens verzoekster is voor het rechtsgeldig

afleggen van de optieverklaring van art. 27 lid 2 Rijkswet op het Nederlandschap ten behoeve van haar zoon niet vereist dat zij op 1 jan. 1985 de Nederlandse nationaliteit bezat.

De Rijkswet op het Nederlandschap regelt de nationaliteit van kinderen van degenen die door wettiging, erkenning, adoptie, of naturalisatie het Nederlandschap verkrijgen. Met betrekking tot de nationaliteit van kinderen van degenen die door optie het Nederlandschap verkrijgen ontbreekt een regeling.

Art. 27 lid 2 Rijkswet op het Nederlandschap luidt, voor zover hier van belang:

„Het niet-Nederlandse kind ... van een vrouw die Nederlander is verkrijgt ... het Nederlandschap door het afleggen van een daartoe strekkende verklaring. Voor hen die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt moet de verklaring worden afgelegd door de moeder ...”

Uit het feit dat deze bepaling spreekt over „een vrouw die Nederlander is” in combinatie met het feit dat deze bepaling in het hoofdstuk Overgangsbepalingen is geplaatst, is af te leiden dat de wetgever met deze bepaling slechts een regeling heeft willen treffen voor de kinderen van vrouwen die op 1 jan. 1985, de datum van inwerkingtreding van de Rijkswet op het Nederlandschap, de Nederlandse nationaliteit bezaten.

Deze bepaling is niet bedoeld voor kinderen van vrouwen die na 1 jan. 1985 door optie het Nederlandschap hebben verkregen. Verzoekster bezat op 1 jan. 1985 niet de Nederlandse nationaliteit. Art. 27 lid 2 Rijkswet op het Nederlandschap is derhalve niet van toepassing op haar zoon Ulrich Giovanni Bispham.

Het verzoek tot vaststelling van diens Nederlandse nationaliteit dient derhalve te worden afgewezen.

Bestissing

De Rb. wijst het verzoek af.

Cassatiemiddel:

Schending van het recht en/of verzuim van op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen, omdat de Rb. heeft overwogen en op grond daarvan heeft beschikt als in voormelde uitspraak is omschreven, zulks ten onrechte om de navolgende redenen:

De Rb. acht art. 27 lid 2 Rijkswet op het Nederlandschap i.c. niet van toepassing. Voor verzoekster als moeder van de minderjarige stond in de visie van de Rb. niet de mogelijkheid open om op grond van gemeld artikel te zijnen behoeve te opteren, daar verzoekster op 1 jan. 1985 niet van Nederlandse nationaliteit was.

Ten onrechte, immers de tekst van art. 27 lid 2 is duidelijk en niet voor tweërlei uitleg vatbaar.

Slechts indien de tekst voor meerdere uitleg vatbaar is, kan door interpretatie naar de betekenis worden gezocht.

Verzoekster meent voor haar stellingname

steun te vinden in het arrest van Uw Raad d.d. 13 okt. 1981 (RV 1981, 32) waar door u onder 5.4 van dat arrest werd overwogen

„De tekst van de door klager ingeroepen bepalingen laat beide hiervoor weergegeven lezingen toe, zodat de beslissing in het onderhavige geval zal moeten worden genomen op grond van de strekking van het voorschrift in verband met de andere bepalingen van de Toescheidingsovereenkomst.”

Een onderzoek naar de strekking van art. 27 lid 2 kon in het onderhavige geval dan ook achterwege worden gelaten.

Indien aan de in art. 27 lid 2 gestelde voorwaarden is voldaan, kan geopteerd worden. Het doet daarbij niet terzake wanneer en op welke wijze de moeder Nederlandse is geworden.

Conclusie A-G Mr. Mok:

1. Verzoekster van cassatie (hierna: de moeder) heeft de Nederlandse nationaliteit verkregen door op 21 mei 1986 de in art. 27, lid 2, Rijkswet op het Nederlandschap (hierna: de Rijkswet) bedoelde verklaring af te leggen.

Op 17 nov. 1986 heeft de moeder ten overstaan van een ambtenaar van de gem. Rotterdam een zelfde verklaring afgelegd ten behoeve van haar op 15 sept. 1982 geboren minderjarige zoon Ulrich Giovanni Bispham (hierna: de zoon). Die verklaring is echter niet vastgelegd tengevolge van het feit dat de genoemde ambtenaar van mening was dat de moeder de verklaring niet rechtsgeldig kon afleggen, omdat zij op 1 jan. 1985, de datum van inwerkingtreding van de Rijkswet, niet de Nederlandse nationaliteit bezat.

2. De moeder heeft zich vervolgens op grond van art. 17 Rijkswet tot de Rb. in Den Haag gewend met het verzoek vast te stellen dat de zoon de Nederlandse nationaliteit bezit.

De door de moeder aangevoerde grond luidt dat voor het rechtsgeldig afleggen van de optieverklaring van art. 27, lid 2, Rijkswet niet vereist is dat de moeder van de minderjarige op 1 jan. 1985 de Nederlandse nationaliteit bezat.

3. Volgens de Rb. is art. 27, lid 2, niet bedoeld voor kinderen van vrouwen die na 1 jan. 1985 door optie het Nederlandschap hebben verkregen. De Rb. leidt dit af uit de volgende omstandigheden:

a. de bepaling spreekt over „een vrouw die Nederlander is”;

b. de bepaling is in het hoofdstuk Overgangsbepalingen van de Rijkswet geplaatst, waaruit af te leiden is dat de wetgever slechts een regeling heeft willen treffen voor de kinderen van vrouwen die op 1 jan. 1985 het Nederlandschap bezaten.

De Rb. heeft daarom afwijzend beschikt.

4. Tegen die beschikking heeft de moeder tijdig beroep in cassatie ingesteld. Dit beroep steunt op een middel dat, kort samengevat, inhoudt dat de door de Rb. aangenomen beper-

king niet te lezen is in art. 27, lid 2, en dat de tekst van deze bepaling zodanig duidelijk is dat er (in dit opzicht) geen ruimte voor interpretatie bestaat.

5. Volgens art. 3 Rijkswet is het kind waarvan ten tijde van de geboorte de vader of de moeder Nederlander is, zelf ook Nederlander. Art. 27, lid 1, beperkt die regeling tot kinderen die na 1 jan. 1985 geboren zijn. Het tweede lid van laatstgenoemd artikel bepaalt vervolgens dat een niet-Nederlands kind van een Nederlandse vrouw door optie het Nederlanderschap kan verkrijgen.

Zoals de Rb. terecht heeft overwogen komt deze bepaling voor in het hoofdstuk Overgangsbepalingen. Het overgangskarakter komt echter tot uitdrukking in de beperking van de laatste zin van art. 27, lid 2, volgens welke de optiemogelijkheid van die bepaling moet worden afgelegd binnen drie jaar na de inwerking-treding van de Rijkswet. Aan dat voorschrift is i.c. voldaan (de optie voor de zoon is immers afgelegd in 1986).

Uit de plaatsing in de overgangsbepalingen volgt op zichzelf niet dat de optiemogelijkheid van art. 27, lid 3, beperkt is tot kinderen van vrouwen die op 1 jan. 1985 de Nederlandse nationaliteit bezaten.

De omstandigheid (zie hierboven, § 3, sub a) dat de wet spreekt van een vrouw die Nederlander is betekent m.i. dat de moeder ten tijde van de optie voor de minderjarige Nederlander moet zijn, maar niet dat zij die hoedanigheid bij de inwerkingtreding van de Rijkswet moet hebben bezeten.

6. Uit de parlementaire stukken die naar aanleiding van de totstandkoming van de Rijkswet zijn gewisseld, is niet met stelligheid af te leiden dat een beperkte opvatting van art. 27, lid 2, zoals de Rb. huldigt, door de wetgever zou zijn beoogd.

Het huidige art. 27 kwam (als art. III) in iets andere formulering al in het oorspronkelijke wetsontwerp voor. De m.v.t.¹ zegt dat het eerste lid „beoogt te voorkomen dat alle kinderen, geboren vóór de inwerkingtreding van de wet uit een Nederlandse vrouw, met terugwerkende kracht Nederlander zou worden. Voor die kinderen geeft het tweede lid een bepaling die art. 3, eerste lid, aanvult”.

De gebezigde formulering duidt aan dat gedacht is aan kinderen die vóór de inwerkingtreding van de Rijkswet waren geboren uit een Nederlandse moeder. Voor dergelijke kinderen bestond het probleem van — tamelijk massale — verwerving van het Nederlanderschap met terugwerkende kracht en voor dat probleem is een oplossing gezocht. Waarschijnlijk is in het geheel niet gedacht aan het juist door die oplossing geschapen nieuwe probleem van voor de inwerkingtreding van de wet geboren kinderen uit een moeder die op dat moment het Nederlanderschap niet bezat, maar het door het doen

van de optie van (het huidige) art. 27 alsnog zouden kunnen verwerven. Dergelijke kinderen heeft de wetgever in elk geval ook niet willen uitsluiten.

7. De Groot en Tratnik² schrijven over de vraag waarom het hier gaat:

„het moet een kind zijn van een Nederlandse vrouw. Hierbij is het echter niet noodzakelijk, dat de moeder reeds bij de geboorte van het kind de Nederlandse nationaliteit bezat. Het is voldoende, dat zij ten tijde van het uitbrengen van de optie deze nationaliteit bezit (...)”.

De eerstgenoemde van deze auteurs vermeldt elders³ dat het Ministerie van Justitie ervan is uitgegaan dat een optie steeds mogelijk was in dien de moeder op 1 jan. 1985 Nederlandse was en die hoedanigheid op de datum van de optie nog bezat⁴.

Een beperking van het optierecht van art. 27, lid 2, tot kinderen waarvan de moeder al op 1 jan. 1985 het Nederlanderschap bezat, wordt niet verdedigd door Koens en Rood-de Boer⁵ en evenmin door Geuzinge⁶.

8. Men zou kunnen stellen dat de mogelijkheid het Nederlanderschap door optie te verkrijgen, voor degenen die aan de voorwaarden daartoe voldoen een latent Nederlanderschap betekent. In dat licht bezien is het niet consequent kinderen van vrouwen die op 1 jan. 1985 het Nederlanderschap bezaten, anders te behandelen dan kinderen van vrouwen die na die datum het Nederlanderschap door optie hebben verworven. Om dat laatste gaat het in deze zaak. In het midden kan blijven of kinderen van vrouwen die na 1 jan. 1985 het Nederlanderschap door *naturalisatie* hebben verworven, recht hebben de optie van art. 27, lid 2, te doen.

Ik teken nog aan dat het doen van de optie van art. 27, lid 2, door twee generaties (moeder en kind), zoals in deze zaak, vrij uitzonderlijk zal zijn. Dit kon zich alleen voordoen bij (in leeftijd) jonge moeders. Om zelf te mogen opteren mocht zo'n moeder bij de inwerkingtreding van de Rijkswet de leeftijd van 21 jaar nog niet hebben bereikt, maar haar kind moest op die datum, om voor optie in aanmerking te komen, al geboren zijn.

Precedentwerking voor de toekomst is er niet, aangezien de optietermijn van art. 27, lid 2, inmiddels is geëindigd.

9. Om de hierboven genoemde redenen ben ik met de steller van het middel van mening dat

2. G.R. de Groot/M. Tratnik, Nationaliteitsrecht, Studiepockets Privaatrecht nr. 41, 1986, p. 121.

3. G.R. de Groot in Personenrecht (losbl.), Nationaliteit, Rijkswet art. 27 lid 3.

4. Vgl. Nationaliteitswetgeving (losbl.), p. G 108.

5. Pitlo/Rood-de Boer, Het Personen- en Familierecht, 1985, p. 19.

6. J.E. Geuzinge in WPNR 1986, nr. 5880, p. 261/262.

men art. 27, lid 2, naar de letter moet uitleggen in die zin dat het voldoende is dat het gaat om het kind van een vrouw die op het moment van de optie het Nederlanderschap bezat, althans in gevallen waarin die vrouw (na 1 jan. 1985) het Nederlanderschap door optie heeft verkregen.

Feitelijk staat vast dat de moeder de optie van art. 27, lid 2, voor de zoon heeft gedaan. Dat de ambtenaar van de gem. Rotterdam deze niet heeft vastgelegd, doet niet terzake indien men ervan uitgaat dat de optie rechtsgeldig kon worden gedaan. Dat betekent dat de HR, bij vernietiging van de bestreden beschikking, de zaak zelf kan afdoen door toewijzing van het initieel verzoek.

10. Ik concludeer tot vernietiging van de bestreden beschikking en tot toewijzing van het door verzoekster van cassatie tot de Rb. gerichte verzoek.

Hoge Raad:

1. *Het geding in feitelijke instantie*

In september 1987 heeft verzoekster tot cassatie — verder te noemen Bispham — zich gewend tot de Rb. te 's-Gravenhage met het verzoek vast te stellen dat haar zoon Ulrich Giovanni Bispham de Nederlandse nationaliteit bezit.

Bij tussenbeschikking van 30 okt. 1987 heeft de Rb. de oproeping gelast van Bispham, van de OvJ in het arr. 's-Gravenhage en van de Staat der Nederlanden als belanghebbende.

Het verzoek is behandeld ter openbare terechtzitting van 25 nov. 1987. De Staat is niet verschenen. De OvJ heeft schriftelijk geconcludeerd tot afwijzing van het verzoek.

Bij beschikking van 10 febr. 1988 heeft de Rb. het verzoek afgewezen.

Die beschikking is aan deze beschikking gehecht.

2. *Het geding in cassatie*

Tegen de beschikking van de Rb. heeft Bispham beroep in cassatie ingesteld. Het cassatierekest is aan deze beschikking gehecht en maakt daarvan deel uit.

De conclusie van de A-G Mok strekt tot vernietiging van de bestreden beschikking en tot toewijzing van het door Bispham tot de Rb. gerichte verzoek.

3. *Beoordeling van het middel*

3.1. Blijkens de bestreden beschikking van de Rb. staat het volgende vast.

Bispham heeft op 21 mei 1986 krachtens art. 27 lid 2 Rijkswet op het Nederlanderschap de Nederlandse nationaliteit verkregen door het afleggen van een verklaring als bedoeld in die bepaling. Zij heeft vervolgens op 17 nov. 1986 ten behoeve van haar op 15 sept. 1982 te Paramaribo, Suriname, geboren zoon Ulrich Giovanni Bispham een verklaring als evenbedoeld afgelegd ten overstaan van een ambtenaar van

de secretariaafdeling burgerzaken van de gem. Rotterdam, welke verklaring niet door middel van een optieformulier is vastgelegd aangezien de betrokken ambtenaar van mening was dat Bispham de verklaring niet rechtsgeldig kon afleggen omdat zij op 1 jan. 1985 niet de Nederlandse nationaliteit bezat.

3.2. De Rb. heeft geoordeeld dat het bepaalde in art. 27 lid 2 Rijkswet niet is bedoeld voor kinderen van vrouwen die na 1 jan. 1985 door optie het Nederlanderschap hebben verkregen. Dit oordeel wordt door het middel terecht bestreden.

De eis van rechtszekerheid, welke voor een regeling als de onderhavige van bijzondere betekenis is, verzet zich ertegen dat aan de in art. 27 lid 2 Rijkswet tot uitdrukking gebrachte vereisten een nader vereiste wordt toegevoegd dat niet rechtstreeks uit de tekst van die bepaling valt af te leiden. Deze tekst formuleert, wat de moeder van het daar bedoelde kind betreft, geen andere vereisten dan dat zij „Nederlander is” (of ten tijde van haar overlijden was), zonder te bepalen dat dit reeds het geval moest zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van de Rijkswet. Hieruit volgt dat het voldoende is dat de moeder het Nederlanderschap bezit op het tijdstip waarop zij ten behoeve van haar kind de in art. 27 lid 2 bedoelde verklaring aflegt.

Het feit dat art. 27 in het hoofdstuk Overgangsbepalingen is geplaatst, levert onvoldoende grond op voor de zienswijze van de Rb. dat het gebruik van de tegenwoordige tijd in de zinsnede „die Nederlander is” aangeeft dat bedoeld wordt op een vrouw die reeds Nederlander is op het tijdstip van inwerkingtreding van de Rijkswet.

3.3. Uit het voorgaande volgt dat de bestreden beschikking niet in stand kan blijven. Gelet op hetgeen onder 3.1 is vastgesteld, kan de HR de zaak zelf afdoen.

Nu de daartoe aangewezen ambtenaar Bispham ten onrechte niet in de gelegenheid heeft gesteld, de verklaring bedoeld in art. 27 lid 2 Rijkswet af te leggen op een voor dergelijke verklaringen bestemd formulier, brengt een redelijke wetstoepassing mee dat zij geacht wordt de verklaring rechtsgeldig te hebben afgelegd ook al ontbreekt daarvan een ambtelijk stuk.

4. *Beslissing*

De HR: vernietigt de beschikking van de Rb. te 's-Gravenhage van 10 febr. 1988;

stelt vast dat de op 15 sept. 1982 te Paramaribo, Suriname, geboren zoon van verzoekster, genaamd Ulrich Giovanni Bispham het Nederlanderschap bezit.

Noot:

1. De onderhavige beslissing is zeer opmerkelijk. Door in werking treden van de nieuwe Rijkswet op het Nederlanderschap op 1 jan. 1985 is de gelijke behandeling van man en

vrouw in het Nederlandse nationaliteitsrecht gerealiseerd. Voor wat betreft de mogelijkheid om het Nederlandschap iure sanguinis af te leiden van een Nederlandse ouder bracht dit met zich mee dat een kind voortaan gelijkelijk het Nederlandschap van zijn vader of zijn moeder kon afleiden (art. 3 Rijkswet). Bij wijze van overgangsregeling werd in art. 27 lid 2 Rijkswet bepaald, dat het niet-Nederlandse kind van een vrouw die Nederlandse is of als Nederlandse is overleden door het afleggen van een optieverklaring het Nederlandschap kan verwerven. Een dergelijk kind mocht op het ogenblik van de optie nog geen eenentwintig jaar zijn en mocht niet reeds zijn gehuwd (geweest). Een optieverklaring ex art. 27 moest vóór 1 jan. 1988 worden afgelegd. Het Ministerie van Justitie handhaafde deze optiemogelijkheid dusdanig, dat geëist werd, dat de moeder op het moment van het in werking treden van de Rijkswet (dus op 1 jan. 1985) het Nederlandschap moest hebben bezeten en op het ogenblik van de optieverklaring nog Nederlandse moest zijn, of als Nederlandse was overleden. Volgens het ministerie had een kind van een vrouw, die na 1 jan. 1985 het Nederlandschap verwierf, derhalve geen optierecht ex art. 27. Dientengevolge werd in de toelichting op de justiebegroting 1987 (wetsontwerp 19700, hoofdstuk VI, nr. 2, p. 38, 39) het feit, dat een minderjarig kind van een optant ex art. 27 zelf geen mogelijkheid had door optie Nederlander te worden reeds als lacune vermeld, die door een wetwijziging zou moeten worden opgevuld. Identieke lacunes signaleerde de toelichting voor minderjarige kinderen van optanten ex art. 6 en art. 28 Rijkswet. Ook die lacunes zouden moeten worden verholpen.

De HR heeft nu in de onderhavige beschikking beslist, dat het ministerie ten onrechte de eis heeft gesteld, dat de moeder van een niet-Nederlands kind, dat ex art. 27 Rijkswet voor het Nederlandschap wilde opteren, ook op 1 jan. 1985 Nederlandse moest zijn geweest. Een dergelijke eis is niet expressis verbis in art. 27 geformuleerd en mag volgens de HR ook niet worden afgeleid uit het feit dat art. 27 een overgangsbeeping is. Dit laatste zou in strijd zijn met de rechtszekerheid.

In de casus, die aanleiding gaf tot deze beschikking had een vrouw, die zelf ex art. 27 Rijkswet door optie Nederlandse werd, tevens een optieverklaring voor haar minderjarige zoon afgelegd. Deze was immers door de optie die zijn moeder voor zichzelf had uitgebracht, een niet-Nederlands kind van een Nederlandse moeder geworden en deze moeder stelde dat dit kind nu zelfstandig de optievoorwaarden van art. 27 Rijkswet vervulde, ook al bezat de moeder niet op 1 jan. 1985 het Nederlandschap. De HR gaf haar gelijk. Het feit van het afleggen van de optieverklaring namens de zoon was onomstreden, hoewel de ambtenaar van de burgerlijke stand geweigerd had deze verklaring door middel van het invullen van een optiefor-

mulier vast te leggen. De HR overweegt nu, dat een redelijke wetstoepassing meebrengt, dat de verklaring geacht wordt rechtsgeldig te zijn afgelegd, hoewel daarvan een ambtelijk stuk ontbreekt. Derhalve wordt vastgesteld, dat ook het kind door optie Nederlander is geworden.

2. Op het eerste gezicht komt de in het perspectief van de ministeriële praktijk verrassende uitleg van art. 27 als mosterd na de maaltijd. De optietermijn van dat artikel is immers inmiddels twee jaar verstreken. A-G Mok merkt in zijn conclusie in dit verband onder nr. 8 op, dat er geen precedentwerking voor de toekomst is, aangezien de optietermijn inmiddels is geëindigd. Voor de toekomst heeft de nieuwe interpretatie inderdaad geen relevantie. Precedentwerking heeft de beslissing echter wel. Om deze werking duidelijk te maken is het nodig het rechtskarakter van een optieverklaring te onderstrepen. Een optieverklaring dient ten overstaan van een bevoegde autoriteit te worden afgelegd. Deze behoort die verklaring op een daarvoor bestemd formulier vast te leggen. Het invullen en ondertekenen van zo'n optieformulier of het opmaken van een andere akte is echter niet constitutief, doch heeft slechts een bewijsfunctie. Zie daarover de annotatie onder NJ 1987, 902. Indien iemand een optieverklaring aflegt, waarvan een ambtenaar meent dat deze geen effect kan sorteren, daar de betrokkene geen optierecht heeft, dient volgens instructies van het Ministerie van Justitie niettemin een optieformulier te worden ingevuld (Circulaire Hoofdafdeling privaatrecht, nr. 040/185 d.d. 29 jan. 1985, p. 13). De ambtenaar dient zich passief op te stellen. In de praktijk houden ambtenaren zich echter soms niet aan deze instructies. De casus die aan de onderhavige beschikking van de HR ten grondslag ligt is daarvan een voorbeeld. Indien wordt verzuimd een optieformulier in te vullen, terwijl de persoon in kwestie een optierecht had, is een rechtsgeldige optie uitgebracht. Ik heb derhalve moeite met de woordkeuze van de HR, waar dit college zegt, dat een redelijke wetstoepassing met zich meebrengt dat de optieverklaring „geacht wordt” rechtsgeldig te zijn afgelegd. De optieverklaring was rechtsgeldig afgelegd: het creëren van een fictie is overbodig! A-G Mok heeft dit duidelijker gezien, waar hij in zijn conclusie onder nr. 9 stelt: „Dat de ambtenaar ... deze (verklaring; d.G.) niet heeft vastgelegd, doet niet terzake indien men ervan uitgaat dat de optie rechtsgeldig kan worden gedaan”.

3. Uit de onderhavige beschikking van de HR volgt in elk geval, dat alle kinderen van vrouwen, die ex art. 27 Rijkswet het Nederlandschap hebben verworven, toch Nederlanders blijken te zijn, indien namens hen tussen 1 jan. 1985 en 1 jan. 1988 een optieverklaring is afgelegd, terwijl deze laatstbedoelde optieverklaringen slechts werden „geweigerd” op de enkele grond dat de moeder geen Nederlandse was op 1 jan. 1985. Een belangrijke moeilijkheid voor deze kinderen is, dat zij zullen moeten kun-

nen bewijzen dat een optieverklaring is afgelegd. Indien iemand kan bewijzen, dat geïnformeerd is of ten gunste van een kind van een optante ex art. 27 ook zelf kon worden geopteerd, en die vraag ontkennend is beantwoord, is het m.i. echter gerechtvaardigd om te concluderen — ditmaal volg ik de woordkeuze van de HR —, dat de optieverklaring *geacht wordt* rechtsgeldig te zijn afgelegd. Ik vraag mezelfs af, of we niet zouden moeten stellen, dat ten gunste van alle vóór 1 jan. 1985 geboren kinderen van optanten ex 27 Rijkswet, optieverklaringen ex art. 27 geacht worden te zijn afgelegd. Indien immers de thans door de HR gegeven interpretatie van art. 27 reeds in de door het Ministerie van Justitie opgestelde handleiding zou hebben gestaan, zou elke ambtenaar een optante ex art. 27 uitdrukkelijk gewezen hebben op de mogelijkheid ook voor minderjarige kinderen ex art. 27 te opteren. Achteraf bekken onjuiste informatie heeft bewerkstelligd dat een dergelijke uitdrukkelijke vraag niet is gesteld.

4. De HR heeft beslist, dat uitsluitend vóór 1 jan. 1985 geboren kinderen, wier moeder ex art. 27 het Nederlanderschap had verworven, zelf ook een optierecht ex art. 27 hadden. Na 1 jan. 1985 geboren kinderen hadden een dergelijk optierecht niet. Indien één van hun ouders voor hun geboorte reeds ex art. 27 opteerde, verwierven zij het Nederlanderschap ex art. 3 Rijkswet. Indien een dergelijke optie pas na hun geboorte werd uitgebracht, hebben ze pech gehad. Zie daarover de annotatie onder HR 13 jan. 1989, NJ 1990, 267.

5. A-G Mok stelt in zijn conclusie onder nr. 8, dat in het midden kan blijven of niet medegenaturaliseerde kinderen van vrouwen die na 1 jan. 1985 het Nederlanderschap door *naturalisatie* hebben verworven, recht hadden de optie van art. 27 lid 2 te doen. Hij heeft daarmee gelijk wat de ter discussie staande casus betrof. Het is echter op zijn plaats om in deze annotatie wel een poging te doen deze vraag te beantwoorden. Tevens moet worden nagegaan, of kinderen van vrouwen die voor 1 jan. 1988 ex art. 6 of art. 28 het Nederlanderschap hebben verworven ex art. 27 konden opteren. Ik heb in het arrest van de HR geen enkel aanknopingspunt gevonden om deze vragen negatief te beantwoorden!

Ten aanzien van kinderen van vrouwen die tussen 1 jan. 1985 en 1 jan. 1988 werden genaturaliseerd, moet overigens worden opgemerkt, dat deze kinderen in de regel ex art. 11 reeds werden medegenaturaliseerd, tenzij in het naturalisatiebesluit van de moeder het tegendeel uitdrukkelijk werd bepaald.

Die kinderen, die werden uitgesloten van medenaturalisatie, hadden echter blijkens de onderhavige beschikking van de HR kennelijk een optierecht ex art. 27. Kinderen van vrouwen, die in dezelfde periode ex art. 6 of 28 Nederlander werden, hadden eveneens zo'n optierecht. Voor al deze kinderen geldt, dat als kan worden bewezen, dat een optieverklaring is afgelegd, zij daardoor het Nederlanderschap hebben ver-

worven. Indien zij naar een optiemogelijkheid hebben geïnformeerd, is het op zijn plaats om aan te nemen, dat deze kinderen geacht worden te hebben geopteerd. Deze kinderen bezitten dan eveneens het Nederlanderschap. Wrang is, dat voor kinderen van een man, die ex art. 6 of art. 27 in de desbetreffende periode heeft geopteerd, een dergelijke conclusie niet kan worden getrokken. Voor die kinderen is de wetswijziging die in de toelichting op de justitiebegroting 1987 in het vooruitzicht werd gesteld nog steeds acuut. Het komt me voor, dat die wetswijziging nu met spoed moet worden gerealiseerd en die gelegenheid moet worden benut om ook de bewijsrechtelijke positie van alle kinderen die in het perspectief van het bovenstaande geacht worden te hebben geopteerd te verduidelijken. Een dergelijke wet kan menige procedure voor de Rb. te 's-Gravenhage (en de HR) voorkomen.

GRdG

Nr. 267

HOGERAAD

13 januari 1989, rek.nr. 7376

(Mrs. Snijders, De Groot, Verburgh, Roelvink, Davids; A-G Mok; m.nt. GRdG)
In raadkamer 1988. 59 (RvdW 1988, afl. 32)
RvdW 1989, 25

Nationaliteitsrecht. Overgangsrecht. Optieverklaring.

Verkrijging door een kind van het Nederlanderschap door het afleggen, door de moeder, van een daartoe strekkende verklaring.

Op die wijze kan het Nederlanderschap niet worden verkregen door een kind dat na de inwerkingtreding van de Rijkswet op het Nederlanderschap is geboren.

(Rijkswet op het Nederlanderschap art. 27 lid 2)

Beschikking in de zaak van Muriël Marcelien Muringen, in haar hoedanigheid van moeder-voogdes van de minderjarige Stephano Kris Vincent Muringen, geboren te Paramaribo op 30 maart 1986, te Amsterdam, verzoekster tot cassatie, adv. Mr. C.M. Zeyl-Terzol.

Rechtbank:

O.:

Verzoekster heeft zich tot deze Rb. gewend met het verzoek vast te stellen, dat haar zoon Stephano Kris Vincent Muringen, geboren op 30 maart 1986 te Paramaribo in Suriname, de Nederlandse nationaliteit bezit.

Verzoekster heeft de Nederlandse nationaliteit verkregen door op 20 okt. 1986 de in art. 27 lid 2 Rijkswet op het Nederlanderschap bedoelde verklaring af te leggen.